

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ВЕНЕЦІАНСЬКОЇ КОМІСІЇ РАДИ ЄВРОПИ: ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ

Особа В.В.

асистент кафедри конституційного права

ЛНУ ім. І. Франка

Сучасний етап розвитку української державності характеризується проведенням конституційних реформ. Україна стоїть на порозі великих конституційних змін, про це свідчить не лише сучасна політична ситуація в державі, але зміни свідомості самих українців. Тому, Рада Європи, а точніше Парламентська Асамблея та Венеціанська комісія Ради Європи виявляють особливий інтерес до змін, які відбуваються в державі.

У зв'язку з чим виникають питання реформування сфери конституційного будівництва у державі. Від напрямку реформування, звісно, залежить майбутнє нашої держави. З метою розвитку демократії та утвердження принципів конституційної держави, зміни, які запроваджується, повинні відповідати європейським нормам та стандартам. У цьому відношенні Україна все частіше вступає у нові форми співробітництва з міжнародними органами та організаціями.

Особливо важливу роль міжнародні організації відіграють для держав, які знаходяться на етапі становлення демократії. До числа таких держав слід зарахувати й Україну. Україна як держава «молодої демократії» взяла чіткий курс на інтеграцію в Європу. Європейські стандарти повинні стати основою для утвердження демократії, поваги до основних прав та свобод людини та громадянина, принципу верховенства права в Україні. Варто зазначити, що основою співробітництва є, насамперед, бажання обох сторін для проведення конструктивного діалогу та співпраці між сторонами. І Україна повинна докласти чималих зусиль для налагодження цього діалогу. Яскравим прикладом такої співпраці є орган Ради Європи (далі також – РЄ) – Європейська комісія «За демократію через право», яка більше відома як Венеціанська комісія (далі також – Комісія). Цей орган був утворений у 1990 року і практично з початку свого існування співпрацює з Україною.

Україна з початку своєї незалежності прагнула стати частиною європейської спільноти. 14 липня 1992 року Україна подала заявку на членство у РЄ. Згодом, отримала статут «спеціального запрошеного гостя» у Парламентській Асамблеї Ради Європи. На підставі бажання України стати членом РЄ, Парламентська Асамблея РЄ детального вивчала конституційну ситуацію в державі, її рівень економіки, стан розвитку зовнішніх відносин та інші важливі питання, що показують стан стабільності держави. В результаті Парламентська Асамблея прийняла Рекомендації щодо вступу України у Раду Європи. Парламентська Асамблея вказала як на позитивні риси, так і на окремі аспекти для покращення у сфері законодавства в Україні[4].

У вересні 1995 року Комісія прийняла висновок про конституційну ситуацію в Україні. Як зазначив Дж. Букіккіо, цей акт проторував шлях вступу України до Ради Європи ще до прийняття демократичної конституції [1, с. 324]. Після вступу до Ради Європи перед Україною постало завдання ратифікувати низку договорів Ради Європи, адаптувати своє законодавство до європейських стандартів. Одним із пріоритетних напрямків було прийняття конституції, яка повинна стати новою основою для будівництва української державності. Важливим напрямком співробітництва України та РЄ є експертні дослідження, які повинні використовуватись нашою державою. Проте Україна, ставши членом РЄ, ще не набула статусу члена Європейської комісії «За демократію через право». Незважаючи на цей факт, Венеціанська комісія вже в той час сприяла проведенню конституційній реформі в Україні. Протягом 1995–1996 років, Комісія прийняла висновок щодо окремих розділів проекту нової Конституції України. В результаті, вона знайшла окремі неточності в цьому законопроекті і низку недоліків, які Україні слід було виправити. Загалом даний акт показує значний прогрес України, що був визнаний як основа для становлення України як плюралістичної, демократичної держави [7].

Висновок Венеціанської Комісії (96) 15 є підтвердженням факту її співробітництва з Україною ще до набуття державою статусу члена останньою. Також це підтверджується тим, що ще у 1993 році члени Комісії надали письмові зауваження щодо представленого проекту Конституції. Таким чином, у 1993 році між експертами та авторами проекту відбувся діалог і вони обмінялись думками стосовно нього. Комісія прийняла висновок на запит Асамблеї про конституційну ситуацію в Україні після підписання конституційного договору між Верховною Радою України та Президентом України у 1995 році [8]. Венеціанська комісія назвали цей договір компромісом і заявила, що створення тимчасового порядку таким шляхом було єдиним розумним рішенням української влади. Укладення договору та слідування його положенням, на думку експертів Комісії, є прикладом спроби досягти цивілізованого, правового вирішення проблеми.

На думку голови Комісії, Україна співпрацює з Венеціанською Комісією, ще з 1992 року, тобто ще з початку конституційних реформ в Україні. Зараз характер цих відносин спрямований у напрямку більш конкретних сфер права, зокрема судової системи, захисту основоположних конституційних прав і свобод людини, виборів тощо. Дж. Букіккіо вважає, що Україні та Венеціанській Комісії вдалось сформувати конструктивний діалог та спільно організувати багато важливих правових заходів. Наприклад, тематичні конференції та семінари у галузі конституційного правосуддя, виборчого законодавства та практики. Окрім цього, було проведено ряд програм – тренінгів для представників громадської адміністрації [2, с. 25].

Як бачимо, стосунки співпраці та довіри між Україною та Венеціанською Комісією склались ще до набуття членства України у Комісії. Про це свідчить як коментарі експертів, так і висновки Комісії на проекти Конституції України, законів України. Можна сказати, що з набуттям членства у Раді Європи Україна розпочала новий етап взаємовідносин Україна – Європа. Перший етап відносин України і Венеціанської комісії охоплює з 1993 року до дати, коли Україна набула статус офіційного члена Венеціанської комісії, тобто 1996 року.

Наступним кроком України у напрямку розвитку цих міжнародно-правових відносин з Комісією було приєднання України до Часткової Угоди. 22 листопада 1996 року Верховна Рада України прийняла Закон про приєднання України до Часткової Угоди про Європейську комісію «За демократію через право» [3]. Цей Закон став актом, який офіційно закріпив відносини України та Венеціанської Комісії і започаткував їх новий етап. З цього часу Комісією було прийнято велика кількість висновків, які стосувались різних сфер державного реформування, зокрема конституційного.

Венеціанська комісія за період з 2005 по 2009 рік зосередила свою роботу у сфері реформування конституції, основ функціонування конституційного правосуддя. Комісія висловила свої позиції у висновку на проект закону «Про статус судів та судоустрій України», проаналізувала проекти законів «Про парламентську опозицію», «Про статуси народних депутатів, депутатів ВР АРК та місцевих рад». З розвитком цих відносин, спостерігаємо, що Комісія збільшила сферу своєї співпраці з Україною. Так, висновки Комісії торкались не лише галузі конституційного права. У 2006 році Комісія прийняла Консолідований Висновок на проект закону про мирні зібрання [6]. Вважаємо, що з реалізацією конституційного права громадян на мирні зібрання існує чимало проблем в Україні, тому ефективне та дієве законодавство у даній сфері послужило б правовою основою для реалізації цього права. Зважаючи на факт того, що Комісія щоразу більше консулює Україну щодо проведення реформ у різних напрямках права, можна стверджувати, що між Комісією та Україною склались тісні взаємовідносини. Окрім цього, Україна не раз була об'єктом

моніторингу зі сторони Ради Європи. Наприклад, Парламентська Асамблея Ради Європи неодноразово зверталась до Венеціанської Комісії з проханням оцінити проект закону чи конституційну ситуацію в Україні.

Таким чином, незважаючи на короткий період співпраці України та Венеціанської Комісії, відносини останніх набули характеру систематичності. На сьогодні України є активним користувачем експертного потенціалу Комісії.

Варто зазначити, що представник України у Венеціанській Комісії повинен не лише запевняти Комісію у конституційному прогресі держави, а головне вступати в конструктивний діалог стосовно змін, які відбуваються у політичному і правовому житті України. Наявність високоосвіченої людини від України у Комісії є необхідною та впливає на прийняття чи не прийняття Радою Європи конституційних реформ в державі, особливостей конституційного процесу та шляхи його здійснення. Тому, Україні слід з особливою увагою ставитись до питання підбору кандидатур на цю важливу посаду, беручи до уваги її почесну місію.

Сьогодні Венеціанська комісія закликала розпочати конституційну реформу з вдосконаленням Конституції України. Загалом, європейські експерти не одноразово в пресі заявляли про ефективність співпраці України та Комісії і наголошували, що їх стосунки є партнерськими. Україна, на думку Дж. Букіккіо, потребує оновленого Основного Закону і Комісія охоче допоможе українській владі у підготовці проекту нової Конституції [5].

Підсумовуючи вище наведене, як бачимо, Україна та Венеціанська комісія уже більше, ніж 20 років тісно співпрацюють. За цей час, авторитетний орган Ради Європи надав консультативні висновки Україні, що стосувались основних питань будівництва держави на засадах демократії, принципу верховенства права, розподілу влади, поваги до основоположних прав та свобод людини і громадянина. Неодноразові візити представників Венеціанської комісії до України свідчать про підвищений інтерес та стурбованість європейської спільноти. Чимала кількість рекомендацій показує нам шлях реформування українського законодавства. Співпраця з таким органом як Європейська комісія «За демократію через право» позитивно впливає на стан справ в нашій державі і є підтвердженням того, що ми прагнемо поширити європейські стандарти в Україні та зберегти спільні цінності Європи.

*Науковий керівник:
проф., д.ю.н. Гураль П.Ф.*

Список використаних джерел:

1. Букіккіо Дж.. Венеціанська комісія Ради Європи та України: напрями співпраці// Право України. – 2012. - № 10. - С. 324- 326.
2. Киричук О.С., Малик Я.Й., Кашуба Я.М. Рада Європи: Навч. Посібник. – Львів: ПАІС, 2006. – 168 с.

---

3. Про приєднання України до Статуту Ради Європи: Закон України № 398/95-ВР від 31 жовтня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 38. – С. 287.

4. Рекомендації Парламентської Асамблеї Рад Європи щодо вступу України, прийняті у Страсбург 26 вересня 1995 року: [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.coe.kiev.ua/uk/dogovory/RN190\(1995\).html](http://www.coe.kiev.ua/uk/dogovory/RN190(1995).html) – Дата доступу: 18.03.2015 року.

5. Рекомендації Венеціанської комісії сприяють реформам – Урядовий кур'єр – 2013 рік: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/rekomendaciyi-venecijskoyi-komisiyi-spriyayut-ref/> – Дата доступу: 18.03.2015 року.

6. Joint opinion on the law On peaceful assemblies of Ukraine, adopted by the Venice Commission and OSCE/ODIHR at its 84th Plenary Session (Venice, 14-16 October 2010): [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/3133/file/Ukraine_Opinion_on_law_peaceful_assemblies_2010.pdf - Дата доступу: 18.03.2015 року.

7. Opinion on the draft Constitution of Ukraine (text approved by the Constitutional Commission 11 March 1996), adopted at the 27th Meeting of the Venice Commission on 17-18 May 1996:[Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL\(1996\)020rev-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL(1996)020rev-e) – Дата доступу: 18.03.2015 року.

8. Opinion on the present constitutional situation in Ukraine following the adoption on the constitutional agreement between the Supreme Rada of Ukraine and the President of Ukraine, adopted by the Venice Commission: [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL\(1995\)040-e.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL(1995)040-e.aspx) – Дата доступу: 18.03.2015 року.